

«فاما الذین آمنوا بالله و اعتصموا به فسید خلهم فی رحمہ منہ و فضل و یدہیم الیہ صراطا مستقیما»
و اما کسانی که به خدا ایمان آوردند و به او تمسک جستند، بزودی خدا آنان را در جوار رحمت و فضلی از جانب خویش درآورد و ایشان را به سوی خود، به راهی راست، هدایت کند.

پیام ۱- گرچه خدا هر که را بخواهد هدایت می کند، ولی زمینه و وسیله هدایت را خودمان با ایمان و تمسک باید فراهم سازیم.
آیه ۲- انسان یک لحظه از هدایت خداوند بی نیاز نمی باشد.

موضوع: همجواری با رحمت و فضل الهی معلول ایمان و تمسک به خداوند
خداوند متعال [خطاب به حضرت داود(ع)]: ای داود، اگر آنان که از من روی گردانده اند، می دانستند که چگونه انتظار آنها را می کشم و شوق بازگشتشان را دارم، بدون شک از شوق آمدن به سوی من جان می دادند و بندبند وجودشان از محبت من از هم می گسست،

پیام ۱. توبه انسان و توبه خداوند

آیه ۲. محبت الهی و تلازم آن با مغفرت

دو ویژگی مختص انسان که ۱- قدرت ستم بر خود با گناه

در سایر موجودات وجود ندارد ۲- قیام و انقلاب علیه خود با توبه

در میان مخلوقات، تنها انسان موجودی است که می تواند در برابر موانع درونی ایستادگی کرده و حتی علیه خود انقلاب کند. (قیام کند) در لغت به معنای بازگشت است.

در اصطلاح دینی: تصمیم برای بازگشت از مسیری که چندی به غلط پیموده شده و آثار زیانباری بر جای گذاشته است. در اصطلاح دینی: تصمیم برای بازگشت از مسیری که چندی به غلط پیموده شده و آثار زیانباری بر جای گذاشته است.

تعریف توبه انقلاب و قیام علیه خود است.

(التوبه - التائب) توانایی انقلاب علیه خود، حاصل (معلول) پشیمانی از گذشته است.

(تاب و التوایین) پیروزی نفس لواحه بر نفس اماره است.

همین که انسان بعد از انجام گناه، در دل احساس پشیمانی کند و زبان حالش این باشد که «کاش این کار را نمی کردم، چنین انسانی واقعا در دل «استغفرالله» را گفته است، گرچه آن را بر زبان جاری نکرده باشد.

حقیقت توبه ← حالت پشیمانی و تصمیم بر ترک گناه است.

امام باقر(ع): برای توبه کردن ← پشیمانی کافی است.

آلودگی ← گناه است.

پاک شدن از آلودگی ها ← توبه است.

انواع (معنای) توبه ۱) انسان (عبد) بازگشتن از گناه به سوی فرمانبرداری از خداوند

در قرآن کریم ۲) خداوند (معبود) آرامش را به قلب او باز میگرداند و بازگشت لطف و آمرزش الهی به انسان توبه کار (التائب من الذنب) پیرایش [توبه گناهان را از قلب خارج می کند و آن را شستشو می دهد این عمل را می گویند.

(تخلیه) [شستشوی قلب از گناهان و خارج کردن گناهان از قلب

احادیث مرتبط ۱. رسول اکرم(ص): «التائب من الذنب کمن لا ذنب له» کسی که از گناه توبه کرده مانند کسی است که هیچ گناهی نکرده است. با پیرایش (تخلیه) ۲. حضرت علی(ع): «التوبه تطهر القلوب و تغسل الذنوب» توبه دلها را پاک می کند و گناهان را می شوید.»

۱- با توبه همه گناهان حتی شرک هم آمرزیده می شود.

خداوند به رسول اکرم(ص) می فرماید: قل یا عباد الذین اسرفوا علی انفسهم لاتقنطوا من رحمہ الله ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم» بگو ای بندگان من که زیاد به خود ستم روا داشته اید و از رحمت الهی ناامید نباشید، خداوند همه گناهان را می بخشد. چرا که او آمرزنده مهربان است.»

۲- توبه نه تنها گناه را پاک می کند، بلکه اگر ایمان و عمل صالح نیز بدنبال آن بیاید. گناهان (سیئات) را به حسنات تبدیل میکند. «الا من تاب و امن و عمل صالحا فاولئک یدل الله سیئاتهم حسنات» کسی که باز گردد و ایمان آورده و عمل صالح انجام دهد،

گناهان آنان را به حسنات تبدیل می کند زیرا خداوند آمرزنده و مهربان است.

توبه (پاکی گناه) + ایمان و عمل صالح = تبدیل گناهان (سیئات) به حسنات (نیکی ها)

۳- توبه در جوانی آسانتر است و خداوند توبه جوانان را بسیار دوست دارد.

رسول اکرم(ص): کسی نزد من محبوبتر از جوان توبه کار نیست»

۴- در توبه همیشه باز است اما توفیق توبه همواره میسر نیست.

۵- تکرار توبه، اگر واقعی باشد، موجب محبوب شدن انسان نزد خداوند و جلب رحمت او می شود.

«ان الله یحب التوایین و یحب المتطهرین» خداوند کسانی را که زیاد توبه می کنند، دوست دارد و پاکیزگان را دوست دارد. خداوند کسی را که فوراً از گناه خود ناراحت می شود و بسیار توبه می کند، دوست دارد زیرا می بیند چنین فردی، با اینکه در دام گناه افتاده، اما قلبش نزد اوست و به سرعت از عمل خود پشیمان می شود.

۱) ابتدا انسان را با این وعده که «گناه کن و بعد توبه کن» به سوی گناه می کشاند و وقتی که انسان آلوده شد، شیطان انسان را از رحمت الهی مایوس می سازد مانند جملات الف) آب که از سرگذشت چه یک وجب، چه صد وجب»
 ب) «پرونده عملم نزد خداوند آنقدر سیاه است که دیگر توبه ام پذیرفته نیست.»
 مفهوم بیت: اگر انسان واقعا توبه کند و نادم و پشیمان شود، حتما خداوند توبه اش را می پذیرد.
 ۲) انسان را به «تسویف» می کشاند.

حیله های
(روشهای)
شیطان

از ریشه «سوف»
 به معنای امروز و فردا کردن و کار امروز را به فردا انداختن است. (به تاخیر انداختن توبه)
 تسویف فرد گناهکار دائما به خود می گوید: «بزودی توبه می کنم». تا دیگر میل به توبه در او خاموش می شود.
 این حیله شیطان، بیشتر برای گمراه کردن جوانان به کار می رود.
 ۳) شیطان برای کشاندن انسان به شقاوت، او را گام به گام و آهسته به سمت گناه می کشاند تا در این فرایند تدریجی، متوجه زشتی گناه و قبح آن نشود و اقدام به توبه نکند.
 مثال: رابطه نامشروع با جنس مخالف (یک دوستی ساده و در حد صحبت و درد دل کردن است).

توبه کننده، تلاش می کند دیگر به سراغ گناهی که از آن پشیمان شده است نرود. (پشیمانی و ندامت از گذشته)
 اگر توبه کننده، حقیقتا توبه کرده باشد، سعی خواهد کرد، در عمل از گناه دوری نماید.
 مرحله اول) تصمیم بر عدم بازگشت به گناه که یکی از شرایط شویندگی از گناه می باشد. (تصمیم بر تکرار نکردن گناه)
 تلاش در جهت دور شدن از گناه
 اثرات اظهار
 ۱- بی خاصیت کردن استغفار
 ۲- عدم پذیرش توبه
 ۳- بدترین اثر: به استهزاء گرفتن و مسخره نمودن خداوند
 رکن اول) ۱. تصمیم به عدم تکرار گناه است.
 ۲. عامل استهزاء الهی، تکرار گناه همراه با استغفار ظاهری چند باره
 توبه کننده تلاش می کند حقوقی را که با گناه خود، ضایع کرده است، جبران نماید.
 مراحل
 تکمیلی
 مربوط به خداوند است.

ارکان و
مراحل
تکمیلی

الف) جبران حقوق الهی
 مهمترین حق خداوند بر بندگان: حق اطاعت و بندگی اوست.
 توبه کننده باید بکوشد کوتاهی های خود در پیشگاه خداوند را جبران کند.
 مثال: نمازها یا روزه های از دست داده را بتدریج قضا نماید. (عبادهای ترک شده را به جا
 توبه کننده باید بکوشد اگر ستمی بر مردم کرده است آن را جبران کند.
 حقوق مادی یا حقوق معنوی مردم را در حد توان ادا کند و رضایت صاحبان حق را به دست
 ب) جبران حقوق مردم
 اگر به آنان دسترسی ندارد، به نیابت آنان صدقه دهد و برایشان دعای خیر و طلب آمرزش
 حقوق معنوی انسانها بسیار مهمتر از حقوق مادی آنان است.
 ۱- اگر با دروغ، غیبت و تهمت آبروی انسانی ریخته شد.
 ۲- اگر قلب پدر یا مادری بر اثر بی حرمتی فرزندی شکسته شده
 ۳- اگر با توزیع کتاب یا راه انداختن یک شبکه اجتماعی گمراه کننده در فضای مازی،
 فساد و تباهی در جامعه گسترش یافته.
 ۴- اگر رفتار ناپسند برخی افراد سبب بدبینی دیگران به دین شده.

توبه
آورد.
مرحله دوم
جبران حقوق الهی
و حقوق مردم
آورد.
نماید.

ابعاد ۱) توبه فردی
 ۲) توبه اجتماعی
 بازگشت جامعه به مسیر توحید و اصلاح اجتماعی
 راه اصلاح و معالجه: امر به معروف و نهی از منکر
 توبه اجتماعی: اگر جامعه هم در برخی از ابعاد از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شده نیازمند بازگشت (توبه) به مسیر توحید و اصلاح اجتماعی) اصلاح یعنی نیازمند توبه اجتماعی است.
 - انحرافهای اجتماعی باید در همان مراحل ابتدایی خود، اصلاح شوند تا گسترش نیابند و ماندگار نشوند.
 مثال (مصادیق) بیماریها و انحرافات اجتماعی: ۱. رباخواری ۲. رشوه گرفتن ۳. بی توجهی به عفاف و پاکدامنی
 ۴. ظلم کردن و ظلم پذیری ۵. اطاعت از غیر خدا
 مهمترین راه اصلاح و معالجه جامعه از این بیماریها انجام دادن — وظیفه امر به معروف و نهی از منکر است.
 اگر مردم در انجام این وظیفه کوتاهی کنند، گناهان اجتماعی، قویتر و محکمتر می شوند و در تمام سطوح جامعه نفوذ می کنند.
 اگر مردم کوتاهی کنند و اقدامات دلسوزان جامعه به جایی نرسد و بتدریج انحراف از حق، ریشه بدواند، اصلاح آن مشکل می شود.
 تا چه زمانی برای توبه کردن مهلت داریم؟ (بهترین زمان برای توبه)
 بهترین زمان برای توبه، دوره ای است که امکان توبه بیشتر و انجام آن آسانتر و جبران گذشته راحتتر است. (سراسر عمر، ظرف زمان، توبه است.)

چرا دوره جوانی بهترین زمان برای توبه است؟
 اگر در دوره جوانی خصلتهایی در انسان پدید آمد و ماندگار شد، خارج کردن آنها در پیری بسیار سخت و طاقت فرسا خواهد بود.
 ویژگیهای جوانی: انعطاف پذیری، تحول، دگرگونی
 دوران پیری: کم شدن انعطاف، تثبیت خوی ها و خصلتها